GENERALINĖS ADVOKATĖS ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,

pateikta 2006 m. gegužės 18 d. [1]

1. Šiuo ieškiniu Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad, nepriėmęs 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/60/EB, nustatančią Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus [2], įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų ir bet kuriuo atveju jų nepateikęs Komisijai, Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą [3].

2. Visų pirma, Komisija teigia, kad, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvą 2000/60, būtina nacionaliniu lygiu priimti „pagrindų įstatymą". Bendrai sutariama, kad tai nebuvo padaryta. Nepatenkinus šio reikalavimo, Komisija (dublike) nurodo konkrečias direktyvos nuostatas, kurių, jos teigimu, Liuksemburgas neįgyvendino.

3. Liuksemburgas, priešingai, mano, kad, norint tinkamai į vidaus teisę perkelti pagrindų direktyvą, nėra būtina priimti konkrečių formalių teisės aktų ar administracinių priemonių. Svarbu yra tik tai, ar praktiškai per įvairius direktyvoje nurodytus terminus pasiekta materialių direktyvos tikslų. Atsiliepime į ieškinį Liuksemburgas taip pat pirmąjį kartą nurodo, kad bet kuriuo atveju didžioji dalis galiojančių jo nacionalinės teisės aktų atitinka direktyvos reikalavimus.

Teisinis pagrindas

EB sutartis

4. Pagal EB 249 straipsnį direktyva „yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka jos įgyvendinimo formą ir būdus".

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — OL L 327, p. 1.

3 — Vėliau, jau vykstant procesui Teisingumo Teisme, Komisijos ieškinio apimtis buvo pakeista. Žr. 32–34 ir 37 punktus.

5. EB 174 straipsnio 1 dalyje Bendrijai suteikti įgaliojimai Bendrijos aplinkos politikos srityje, kurioje siekiama šių tikslų: išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę, saugoti žmonių sveikatą, apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius ir remti tarptautinio lygio priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti.

6. EB 175 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Taryba EB 251 straipsnyje nustatyta bendro sprendimo procedūros tvarka sprendžia, kokių veiksmų Bendrijai reikia imtis, kad būtų pasiekti 174 straipsnyje nurodyti tikslai.

Direktyva 2000/60

7. Direktyva 2000/60 buvo priimta, remiantis EB 175 straipsnio 1 dalimi.

8. Jos 9 konstatuojamojoje dalyje pasakyta, kad „būtina sukurti integruotą Bendrijos vandens politiką". 18 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad tokia politika „reikalauja skaidrios, veiksmingos ir nuoseklios įstatyminės bazės; Bendrija turėtų numatyti bendrus principus ir bendrą veiksmų sistemą. Ši direktyva turėtų numatyti tokią sistemą ir pagal subsidiarumo principus koordinuoti, integruoti bei tolesnėje perspektyvoje plėtoti bendruosius vandens apsaugos ir subalansuoto vandens naudojimo Bendrijoje principus bei struktūras."

9. 1 straipsnyje numatyta, kad šios direktyvos tikslas – nustatyti vidaus paviršinių vandenų, tarpinių vandenų, pakrančių vandenų ir požeminio vandens (Bendrijos) apsaugos sistemą".

10. 2 straipsnyje apibrėžta 41 šioje direktyvoje vartojama sąvoka. Kai kurios iš šių sąvokų yra susijusios su vandens kokybės standartais, kurių pagal šią direktyvą, ypač jos 4 straipsnį, privalo laikytis valstybės narės. Pavyzdžiui, 2 straipsnio 22 dalyje „gera ekologinė būklė" apibūdinta kaip paviršinio vandens telkinio būklė, taip nusakoma pagal direktyvos V priedą. 2 straipsnio 23 dalyje nustatyta, kad „geras ekologinis potencialas" – tai smarkiai modifikuoto ar dirbtinio vandens telkinio būklė, taip nusakoma pagal V priedą, kuriame įtvirtintos išsamios direktyvoje nurodytų vandens telkinių kokybės būklės vertinimo, klasifikavimo ir stebėjimo sąlygos. 2 straipsnio 24 dalyje „gera paviršinio vandens cheminė būklė" apibrėžta kaip cheminė būklė, kurią reikia pasiekti, norint įvykdyti paviršiniams vandenims taikomus aplinkos apsaugos uždavinius, nustatytus 4 straipsnio 1 dalies a punkte, t. y. cheminė

paviršinio vandens telkinio būklė, kai jame teršalų koncentracijos neviršija aplinkos kokybės standartų, nustatytų IX priede, 16 straipsnio 7 dalyje ir kituose atitinkamuose Bendrijos teisės aktuose, nustatančiuose aplinkos kokybės standartus Bendrijos lygiu. Panašiai 2 straipsnio 25 dalyje nustatyta, kad „gera požeminio vandens cheminė būklė" – tai cheminė požeminio vandens telkinio būklė, kuri atitinka visus V priedo 2.3.2 lentelėje nurodytus reikalavimus.

11. Tiek, kiek tai aktualu nagrinėjamai bylai, 3 straipsnyje (pavadintame „Administracinių priemonių koordinavimas upės baseino rajone") nustatyta:

„1. Valstybės narės nurodo atskirus jų nacionalinėse teritorijose esančius upių baseinus ir, taikydamos šią direktyvą, priskiria juos atskiriems upių baseino rajonams. <...>

2. Valstybės narės užtikrina atitinkamas administracines priemones, taip pat paskiria atitinkamą kompetentingą instituciją, kad šios direktyvos taisyklės būtų taikomos kiekviename jų teritorijoje esančiame upių baseino rajone.

3. Valstybės narės užtikrina, kad upės baseinas, kurio plotas driekiasi per kelias valstybių teritorijas, būtų priskirtas prie tarpvalstybinio upės baseino rajono. Atitinkamų valstybių narių prašymu Komisija padeda atlikti tokį priskyrimą prie tarpvalstybinio upės baseino rajonų.

Kiekviena valstybė narė užtikrina atitinkamas administracines priemones, taip pat paskiria atitinkamą kompetentingą instituciją, kad šios direktyvos taisyklės būtų taikomos kiekvieno tarpvalstybinio upės baseino rajono dalyje, esančioje jos teritorijoje.

4. Valstybės narės užtikrina, kad šios direktyvos reikalavimai pasiekti 4 straipsnyje nurodytus aplinkos apsaugos tikslus ir, svarbiausia, visos priemonių programos būtų koordinuojamos visame upės baseino rajone. Tarpvalstybiniame upės baseino rajonuose tokį koordinavimą užtikrina atitinkamos valstybės narės kartu, ir tam jos gali panaudoti esamas struktūras pagal tarptautinius susitarimus. Atitinkamų valstybių narių prašymu Komisija padeda sudaryti priemonių programas.

<...>

6. Šios direktyvos taisyklių taikymo tikslais valstybės narės gali paskirti kompetentinga institucija jau esamą nacionalinę ar tarptautinę struktūrą.

7. Valstybės narės kompetentingą instituciją nurodo iki 24 straipsnyje nurodytos dienos.

8. Ne vėliau kaip po 6 mėnesių nuo 24 straipsnyje minimos dienos valstybės narės Komisijai pateikia savo kompetentingų institucijų ir visų tarptautinių struktūrų, kuriose jos dalyvauja, kompetentingų institucijų sąrašą. Kiekvienai kompetentingai institucijai pateikiama I priede nurodyta informacija.

9. Valstybės narės Komisijai apie bet kokius pagal šio straipsnio 8 dalį suteiktos informacijos pasikeitimus praneša per 8 mėnesius po to, kai pasikeitimas įsigalioja."

12. 4 straipsnyje įtvirtinti aplinkos apsaugos tikslai, kurių privalo pasiekti valstybės narės vykdydamos priemonių programas, nurodytas upės baseino valdymo planuose, ir taikydamos jas paviršiniams vandenims, požeminiam vandeniui ir saugomoms teritorijoms. Iš esmės reikalaujama, kad valstybės narės priimtų priemones, būtinas tam, kad neprastėtų nurodyto vandens ir saugomų teritorijų aplinkosauginė būklė ir kad ji būtų pagerinta ir atnaujinta iki direktyvos nuostatose, ypač jos 2 straipsnyje, nurodyto kokybės lygio. 4 straipsnyje taip pat numatyta, kad apskritai direktyvoje nustatyti standartai ir tikslai turi būti pasiekti ne vėliau kaip praėjus 15 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos.

13. Kalbant apie vandenis, iš kurių imamas žmonėms vartoti skirtas vanduo, tai direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės kiekviename upės baseino rajone nurodytų visus atitinkamus vandens telkinius.

14. 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog „valstybės narės užtikrina, kad kiekviename pagal šio straipsnio 1 dalį nurodytame vandens telkinyje be tikslų, nustatytų pagal šios direktyvos 4 straipsnio reikalavimus, skirtus paviršinio vandens telkiniams, ir pagal 16 straipsnį Bendrijos lygiu nustatytų kokybės standartų, atsižvelgiant į taikomą vandens valymo režimą ir vadovaujantis Bendrijos teisės aktais, išvalytas vanduo atitiktų Direktyvos 80/778/EEB, su paskutiniais pataisymais, padarytais Direktyva 98/83/EB, reikalavimus".

15. 7 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų būtiną vandens telkinių, nurodytų pagal 7 straipsnio 1 dalį,

apsaugą ir, jeigu to pageidauja, gali nustatyti aplink tuos vandens telkinius apsaugos zonas.

c) ne vėliau kaip likus vieneriems metams iki to laikotarpio, kuriam sudaromas planas, pradžios – upės baseino valdymo plano projekto kopijas.

16. 14 straipsnyje, pavadintame „Vieša informacija ir konsultacijos“, nustatyta:

Esant prašymams, leidžiama susipažinti su pirminiais dokumentais ir informacija, kuria buvo naudojamasi sudarant upės baseino valdymo plano projektą.

„1. Valstybės narės skatina, kad visos suinteresuotos šalys aktyviai dalyvautų įgyvendinant šią direktyvą, visų pirma sudarant, peržiūrint ir atnaujinant upės baseino valdymo planus. Valstybės narės kiekvienam upės baseino rajonui paskelbia ir visuomenės, taip pat naudotojų pastaboms pateikia:

2. Siekdamos užtikrinti aktyvų dalyvavimą ir konsultavimąsi, valstybės narės skiria ne mažiau šešių mėnesių komentarams apie tuos dokumentus pateikti raštu.

a) ne vėliau kaip likus trejiems metams iki to laikotarpio, kuriam sudaromas planas, pradžios – plano sudarymo tvarkaraštį ir darbo programą, įskaitant informaciją apie tai, kokių konsultacinių priemonių bus imamasi;

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys taip pat taikomos atnaujintiems upės baseino valdymo planams.“

b) ne vėliau kaip likus dvejiems metams iki to laikotarpio, kuriam sudaromas planas, pradžios – tarpinę reikšmingesnių upės baseine nustatytų vandens valdymo problemų apžvalgą;

17. Direktyvos 16 ir 17 straipsniai yra skirti Bendrijos institucijoms. Jie reikalauja, kad Europos Parlamentas ir Taryba, remdamiesi Komisijos pasiūlymu, priimtų atitinkamai konkrečias priemones, skirtas kovai su atskirų teršalų ar teršalų grupių keliama vandens tarša, ir konkrečias požeminio vandens taršos prevencijos bei kontrolės priemones. Pagal 18 straipsnį Komisija paskelbia ataskaitą apie šios direktyvos įgyvendinimą ne

vėliau kaip po 12 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos, o po to – kas šešerius metus.

18. 23 straipsnyje numatyta: „Valstybės narės nustato nuobaudas už nacionalinių nuostatų, priimtų vadovaujantis šia direktyva, pažeidimus. Numatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

19. 24 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip iki 2003 m. gruodžio 22 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

<...>

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus. Komisija apie tai praneša kitoms valstybėms narėms.“

Nacionalinės teisės nuostatos

20. Liuksemburgas remiasi 1993 m. liepos 29 d. Įstatymo dėl paviršinio ir požeminio, viešojo ir privataus vandens apsaugos ir valdymo (toliau – 1993 m. Įstatymas)[4] nuostatomis.

21. 2 straipsnyje nustatyta, kad 1993 m. Įstatymo tikslas – kovoti su vandenų tarša ir užtikrinti vandens atsinaujinimą, siekiant patenkinti, be kita ko, šiuos reikalavimus:

— žmonių ir gyvūnų sveikatos bei ekologinės pusiausvyros,

— vandenį gaunančių vandens ekosistemų ir ypač žuvų faunos biologinės gyvybės,

— žmonėms vartoti ir pramonei skirto vandens tiekimo,

— vandens išsaugojimo,

4 — Mém. 1993, p. 1302.

— maudymosi, vandens sporto ir kitokių laisvalaikio praleidimo būdų,

— kraštovaizdžių ir vietų apsaugos,

— žemės ūkio, pramonės, transporto ir visos kitos su bendruoju interesu susijusios žmonių veiklos.

22. 3 straipsnyje apibrėžta 12 šiame 1993 m. Įstatyme vartojamų sąvokų.

23. 18 ir 19 straipsniai skirti žmonėms vartoti skirto vandens telkinių apsaugai ir apsaugos zonoms aplink šiuos vandens telkinius nustatyti. 18 straipsnyje išskiriamos skirtingos apsaugos zonos, pagal jų nutolimą nuo vandens šaltinio ir įgaliojimus, kuriais naudojasi viešosios valdžios institucijos šių zonų atžvilgiu. Prie tokių įgaliojimų priskirtini įgaliojimai nusavinti prie geriamo vandens šaltinio artimoje zonoje esančius plotus ir įgaliojimai reguliuoti bet kokią veiklą įsteigtose apsaugos zonose arba bet kokį jų naudojimą, kuris galėtų paveikti vandens kokybę. 19 straipsnyje išdėstyta apsaugos zonų steigimo procedūra, apimanti viešo informavimo ir konsultavimosi stadiją.

Faktinis pagrindas

Ikiteisminė procedūra

24. Manydama, kad per Direktyvos 2000/60 24 straipsnyje nustatytą terminą (t. y. iki 2003 m. gruodžio 22 d.) Liuksemburgas nepranešė apie Direktyvą 2000/60 įgyvendinančias priemones, Komisija 2004 m. sausio 26 d. laišku pakvietė Liuksemburgą pateikti savo pastabas pagal EB 226 straipsnį [5].

25. 2004 m. balandžio 14 d. laišku Liuksemburgas atsakė, kad 2004 m. pabaigoje arba 2005 m. pradžioje nacionaliniame parlamente bus balsuojama už Direktyvą 2000/60 įgyvendinantį įstatymo projektą. Jis taip pat pranešė Komisijai, kad iki 2004 m. gegužės mėn. bus įsteigta centrinė vandens valdymo administracija.

26. 2004 m. liepos 9 d. laišku Komisija pateikė lakonišką pagrįstą nuomonę pagal

5 — Šis laiškas buvo bendrojo pobūdžio, tik pranešantis atitinkamai valstybei narei, kad pasibaigė terminas tam tikroms direktyvoms (išvardytoms priede, atspausdintame iš kompiuterinės laikmenos) perkelti, nurodantis, kad apie perkeliančias priemones nebuvo pranešta, taigi kad atitinkama valstybė narė *prima facie* pažeidė įsipareigojimus pagal įvairias direktyvas, ir kviečiantis pateikti pastabas.

EB 226 straipsnį, kviesdama Liuksemburgą priimti reikiamas priemones per du mėnesius.

27. Liuksemburgas atsakė 2004 m. rugsėjo 27 d. Jis nurodė, kad ketino pasinaudoti „pagrindų" Direktyvos 2000/60 perkėlimu į nacionalinę teisę siekdamas „iš esmės peržiūrėti" galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius vandens kokybę. Jis pranešė Komisijai, kad, *inter alia*, pasistūmėjo direktyvą įgyvendinančio įstatymo projekto priėmimo procedūra ir kad 2004 m. gegužės 28 d. Įstatymu buvo įsteigta nauja centrinė vandens valdymo administracija, veikianti nuo 2004 m. birželio pabaigos.

28. Kadangi šis atsakymas Komisijos netenkino, ji pareiškė šį ieškinį.

Procesas Teisingumo Teisme

29. Ieškinyje Komisija teigia, kad, nepriėmęs Direktyvą 2000/60 įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų ir bet kuriuo atveju jų nepateikęs Komisijai, Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą.

30. Savo atsiliepime į ieškinį Liuksemburgas pateikė, *inter alia*, du naujus pagrindus. Pirma, kad 2004 m. rugpjūčio 24 d. jis tinkamai pranešė Komisijai už kiekvieną upės baseino rajoną Liuksemburge atsakingų kompetentingų institucijų pavadinimus ir adresus ir taip įvykdė įsipareigojimus pagal Direktyvos 2000/60 3 straipsnį.

31. Antra, Liuksemburgas nurodė, kad galiojantys nacionalinės teisės aktai, o būtent 1993 m. Įstatymas (šiame atsiliepime į ieškinį nurodytas pirmąjį kartą), suteikia nacionalinėms institucijoms tinkamus įgaliojimus, siekiant Direktyvos 2000/60 tikslų.

32. Dublike Komisija pripažino, jog dėl netinkamos koordinacijos tarp jos pačios tarnybų ji nežinojo apie 2004 m. rugpjūčio 24 d. laišką. Ji sutiko su tuo, kad šis laiškas tinkamai įgyvendina Direktyvos 2000/60 3 straipsnį.

33. Komisija taip pat sutiko su tuo, kad 1993 m. Įstatymo 18 ir 19 straipsniai tinkamai įgyvendina Direktyvos 2000/60 7 straipsnio 3 dalį.

34. Todėl dublike Komisija pakoregavo pradinio ieškinio apimtį [6] ir performulavo savo reikalavimus. Ji paprašė Teisingumo Teismo pripažinti, kad, nepriėmęs Direktyvą 2000/60/EB, išskyrus 3 straipsnio 1–3 ir 5–7 dalis bei 7 straipsnio 3 dalį, įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų ir bet kuriuo atveju jų nepateikęs Komisijai, Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą.

35. Komisija ir toliau laikėsi savo svarbiausio argumento, kad Direktyva 2000/60 turi būti įgyvendinta priimant konkrečius nacionalinius pagrindų teisės aktus.

36. Komisija taip pat manė, kad 1993 m. Įstatymu Direktyva 2000/60 nebuvo įgyvendinta visiškai. Kaip pavyzdį Komisija nagrinėjo 1993 m. Įstatymą, atsižvelgdama į tam tikras konkrečias Direktyvos 2000/60 nuostatas. Norėdama pagrįsti savo išvadą posėdyje Komisija siekė išplėsti jau pateiktą vertinimą pateikdama nuomonę dėl 1993 m. Įstatymo nuostatų atitikties kitoms Direktyvos 2000/60 nuostatoms nei nurodytosios dublike.

37. Liuksemburgui pateikus pastabas žodžiu, Komisija pripažino, kad Liuksemburgas šiuo metu yra įvykdęs esmines pareigas, įtvirtintas 7 straipsnio 1 dalyje.

Vertinimas

Kaltinimas įgyvendinančių priemonių nepateikimu Komisijai

38. Geriausia pradėti nuo šio kaltinimo.

39. Pagal Direktyvos 2000/60 24 straipsnį buvo reikalaujama, kad valstybės narės ne vėliau kaip iki 2003 m. gruodžio 22 d. praneštų Komisijai apie šią direktyvą įgyvendinančias priemones.

6 — Taigi ir savo „petitum“ formuluotę.

40. Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, tai, ar valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, turi būti vertinama, atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, t. y. nagrinėjamoje byloje – 2004 m. rugsėjo 8 dieną. [7]

41. Iš Teisingumo Teismui pateiktų pastabų paaiškėja, kad vienintelė informacija, kurią iki šio termino pabaigos Komisijai pateikė Liuksemburgas, buvo 2004 m. rugpjūčio 24 d. laiškas. Liuksemburgo formalus atsakymas į pagrįstą nuomonę buvo pateiktas 2004 m. rugsėjo 27 dieną.

42. Rugpjūčio 24 d. laiškas buvo išsiųstas anksčiau, nei baigėsi Komisijos 2004 m. liepos 9 d. pagrįstoje nuomonėje nustatytas dviejų mėnesių laikotarpis. Bet kuriuo atveju Komisija pripažino, kad įpareigojimai, kylantys pagal daugumą iš direktyvos 3 straipsnio dalių, buvo įgyvendinti tinkamai. Dėl šios priežasties Komisija atsiėmė savo reikalavimus Liuksemburgui, kad šis nepateikė jai Direktyvos 2000/60 3 straipsnį įgyvendinančių priemonių. Taigi toliau nėra jokio reikalo nagrinėti šį aspektą.

43. Bendrai sutariama, kad pirmąjį kartą Liuksemburgas nurodė, jog 1993 m. įstatymas tinkamai įgyvendina direktyvą, savo atsiliepime į ieškinį Teisingumo Teismui. Tačiau, remiantis pirmiau minėta Teisingumo Teismo praktika, toks pavėluotas atsikirtimas niekaip negali ištaisyti to, kad iki pagrįstoje nuomonėje nustatytos dienos Komisijai nebuvo pateikta reikiama informacija.

44. Taigi šiuo atžvilgiu Komisijos ieškinys yra pagrįstas.

Kaltinimas Direktyvą 2000/60 įgyvendinančių priemonių nepriėmimu

45. Preliminariai turėčiau paaiškinti, kad tai, jog dublike Komisija pateikė naujų argumentų ir pakeitė reikalavimus, neturi įtakos Komisijos ieškinio priimtinumui šioje byloje. Kaip labai panašiomis aplinkybėmis yra konstatavęs Teisingumo Teismas, Komisija turi teisę patikslinti reikalavimus, jeigu taip yra atsižvelgiama į valstybės narės atsiliepime į ieškinį pateiktą informaciją [8]. Todėl negalima priekaištauti, kad Komisija savo dublike pirmąjį kartą nagrinėjo argumentus, pagrįstus 1993 m. Įstatymu.

7 — Žr., pavyzdžiui, 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-113/03 (nepaskelbta Rinkinyje) 13 punktą ir jame nurodytą Teisingumo Teismo praktiką.

8 — Žr. 2005 m. birželio 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-456/03, Rink. p. I-5335, 33 ir 34 punktus. Žr. šios išvados 66–70 punktus.

Šalių argumentai

46. Visų pirma, Komisija teigia, kad, remiantis Direktyvos 2000/60 1 straipsnyje įtvirtintais tikslais, reikalaujama, jog, norėdamos perkelti pagrindinius direktyvos įpareigojimus į vidaus teisę, valstybės narės pirmiausia turi priimti pagrindų įstatymą. Toks pagrindų įstatymas toliau būtų pakankamas teisinis pagrindas vėliau priimti konkrečias priemones, būtinas pasiekti kitų direktyvos nuostatų tikslų. Todėl iki direktyvos 24 straipsnyje nustatyto termino pabaigos turėjo būti priimtas ir Komisijai pateiktas pagrindų įstatymas.

47. Alternatyviai Komisija dublike nurodo, kad bet kuriuo atveju 1993 m. Įstatymo nuostatos nevisiškai įgyvendina Direktyvą 2000/60. Pavyzdžiui, Komisija teigia, kad direktyvos 1, 2 straipsniai, 3 straipsnio 4 dalis, 7 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 14 straipsnis buvo perkelti netinkamai. Posėdyje Komisija prie šių straipsnių dar siekė pridėti 4, 8, 11, 13 ir 23 straipsnius.

48. Savo ruožtu Liuksemburgas pripažįsta, kad vidaus teisės požiūriu būtų visiškai priimtina priimti pagrindų įstatymą Direktyvai 2000/06 įgyvendinti, tačiau jis iš esmės nesutinka su Komisijos nuomone, kad direktyva nustato konkrečią teisinę pareigą priimti tokį pagrindų įstatymą. Direktyva 2000/60 nėra teisės derinimo priemonė pagal EB 95 straipsnį. Ši direktyva nustato „Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus“ [9]. Pagrindinis Direktyvos 2000/60 tikslas – pareikalauti, kad valstybės narės priimtų priemones, skirtas tam tikriems konkretiems 4 straipsnyje įtvirtintiems aplinkos apsaugos tikslams pasiekti, o ne įpareigoti jas derinti nacionalines teisines sistemas ir taip sukurti ekvivalentišką formalų nacionalinį teisinį pagrindą.

49. Į Komisijos alternatyvius argumentus Liuksemburgas atsikerta taip, kad galiojantis 1993 m. nacionalinis įstatymas leidžia nacionalinėms valdžios institucijoms priimti visas būtinas priemones, skirtas per nurodytus terminus pasiekti Direktyvos 2000/60 tikslų.

— Ar siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvą 2000/60 būtina priimti pagrindų įstatymą?

50. Direktyva 2000/60 nėra įprasta. Ja nėra siekiama suderinti nacionalinę teisę. Jos

9 — Liuksemburgas nurodo į Direktyvos 2000/60 pavadinimą prancūzų kalba, kuris kiek skiriasi nuo jos pavadinimo anglų kalba. Ši pastaba neturi jokios reikšmės šios išvados tekstui lietuvių kalba.

pagrindinis tikslas – nustatyti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus. Atidžiau ją panagrinėjus, paaiškėja, kad šiuo tikslu direktyvoje įtvirtintos trijų kategorijų nuostatos.

51. Pirma, joje rasime nuostatas, kuriomis įpareigojamos pačios Bendrijos institucijos. Pavyzdžiui, 16 ir 17 straipsniuose reikalaujama, kad Bendrijos institucijos priimtų Bendrijos priemones vandens ir požeminio vandens taršos srityse.

52. Antra, kitomis nuostatomis valstybės narės įpareigojamos *vis-à-vis* Komisija ir Bendrija. Pavyzdžiai – 3 straipsnio 1 dalyje ir 24 straipsnio 2 dalyje nustatyti įpareigojimai pateikti informaciją.

53. Trečia, kai kuriomis iš direktyvos nuostatų valstybės narės berods yra įpareigojamos privačių asmenų atžvilgiu, ir šios nuostatos yra arba tiesiogiai veikiančios, arba ne. Taigi, pavyzdžiui, 4 straipsnis, kuriame įtvirtinti direktyva siekiami aplinkos apsaugos tikslai, reikalauja, kad valstybės narės įgyvendintų šiems tikslams pasiekti būtinas priemones. 14 straipsnis įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad įgyvendinant direktyvą dalyvautų visos suinteresuotosios šalys.

54. Be to, šioms įvairioms nuostatoms įgyvendinti nustatyti skirtingi terminai [10].

55. Tai, kad direktyvos nuostatos toli gražu nėra vienarūšės, turėtų turėti įtakos tam, kaip nacionalinėje teisėje šios nuostatos galėtų ar turėtų būti įgyvendintos (iš tiesų, kai kurios iš nuostatų galbūt netgi visai neturi būti įgyvendintos). Kaip kitoje byloje yra pripažinęs Teisingumo Teismas, „Bendrijos teisės aktų leidybos praktika rodo, kad pareigų, kurias direktyvos nustato valstybėms narėms, pobūdis, taigi ir tikslai, kurių turi būti pasiekta, gali būti labai skirtingi. Taigi kai kurios direktyvos reikalauja, kad nacionalinėje teisėje būtų priimtos teisės aktų leidybos priemonės, o šių priemonių laikymasis būtų kontroliuojamas teismine arba administracine tvarka. Kitos direktyvos nurodo, kad valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių, kad būtų pasiekti tam tikri bendrai ir pakankamai neapibrėžtai suformuluoti tikslai, ir kartu palieka joms tam tikrą veiksmų laisvę dėl to, kokių priemonių jos turi imtis. Tačiau kitos direktyvos reikalauja, kad valstybės narės per tam tikrą laikotarpį pasiektų labai tikslių ir konkrečių rezultatų. Atsižvelgiant į tai ir turint omenyje, kad įsipareigojimų neįvykdymas gali būti pripažintas, tik jeigu pagrįstoje nuomonėje nurodyto laikotarpio pabaigoje tam tikra atitinkamai valstybei narei objektyviai priskirtina situacija prieštarauja Bendrijos teisei, išvada, kad įsipareigojimai iš tiesų buvo neįvykdyti,

10 — Žr., pavyzdžiui, 4 straipsnio 1 dalies a punkto ii ir iii papunkčius, b punkto ii papunktį, c punktą, 8 straipsnio 2 dalį, 10 straipsnio 2 dalį, 11 straipsnio 7 ir 8 dalis, 13 straipsnio 6 dalį ir 16 straipsnio 4 dalį.

priklauso nuo to, kokias pareigas nustato atitinkamos (direktyvos) nuostatos“ [11]. Atrodo, kad Direktyvoje 2000/60 galime rasti visų trijų šioje citatoje nurodytų rūšių nuostatų pavyzdžių.

56. Teisingumo Teismas yra panašiai nustatęs, kad, jeigu direktyvos nuostatoje reglamentuojami tik valstybių narių ir Komisijos santykiai, tokios nuostatos iš esmės nereikalauja perkėlimo į nacionalinę teisę. Tokiomis aplinkybėmis būtent Komisija turi įrodyti, kad vis dėlto konkreti perkelianti priemonė yra būtina [12].

57. Vykstant procesui Teisingumo Teisme Komisija griežtai laikėsi nuomonės, kad, atsižvelgiant į 1 straipsnyje įtvirtintus direktyvos tikslus, norėdamas direktyvą tinkamai perkelti į nacionalinę teisę Liuksemburgas turėjo priimti „pagrindų įstatymą“. Posėdyje paklausta kai kurių Teisingumo Teismo narių Komisija nenurodė, kuri konkrečiai direktyvos nuostata ar nuostatos nustato tokį reikalavimą ar gali būti aiškinamos kaip galimos įgyvendinti tik tokiu būdu.

58. EB 249 straipsnis aiškiai nurodo, kad valstybės narės gali pasirinkti tą direktyvų įgyvendinimo formą ir tuos būdus, kurie geriausiai užtikrintų direktyvose siekiamą rezultatą. Taip ir, žinoma, nepažeidžiant veiksmingumo principo, valstybėms narėms suteikta plati veiksmų laisvė, kaip įgyvendinti direktyvą [13].

59. Be to, Teisingumo Teismas ne kartą yra nustatęs, kad „nevisada yra reikalaujama direktyvos nuostatas formaliai įtvirtinti aiškiame ir specialiame teisės akte, kadangi direktyvos įgyvendinimui, atsižvelgiant į jos turinį, gali pakakti ir bendro teisinio konteksto. Ypač dėl bendrų konstitucinės ar administracinės teisės principų gali nebereikėti direktyvos perkelti konkrečiais įstatymais ir kitais teisės aktais, tačiau su sąlyga, kad šie principai realiai užtikrina nacionalinių valdžios institucijų visišką direktyvos taikymą ir kad tuo atveju, kai nagrinėjama direktyvos nuostata siekiama sukurti privatiems asmenims teises, dėl šių principų susidariusi teisinė situacija būtų pakankamai tiksli ir aiški, ir kad adresatai galėtų žinoti visas jų teises, o prireikus jomis remtis nacionaliniuose teismuose“ [14].

11 — 2002 m. birželio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-60/01, Rink. p. I-5679, 25–29 punktai.

12 — 2003 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-296/01, Rink. p. I-13909, 92 punktas ir 2003 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-72/02, Rink. p. I-6597, 19 ir 20 punktai.

13 — Žr., pavyzdžiui, 2002 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Švediją*, C-478/99, Rink. p. I-4147, 15 punktą ir 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-233/00, Rink. p. I-6625, 75 punktą.

14 — Sprendimo *Komisija prieš Italiją* (minėto 8 išnašoje) 51 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika.

60. Panašiai pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką bylose pagal EB 226 straipsnį būtent Komisijai tenka pareiga įrodyti, kad valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, ir pateikti Teisingumo Teismui reikiamą informaciją; tą darydama Komisija negali remtis prezumpcijomis [15]. Nagrinėjamoje byloje Komisijai tenka našta įrodyti, kad vienintelis būdas veiksmingai perkelti Direktyvą 2000/60 į nacionalinę teisę yra priimti pagrindų įstatymą.

61. Mano nuomone, Komisijai nepavyko to padaryti. Nors ji ir bendrai nurodė 1 straipsnyje įtvirtintus tikslus ir kitose valstybėse narėse priimtas įgyvendinančias priemones, tačiau, be šių įgyvendinančių priemonių, nepateikė jokių kitų įtikinančių argumentų, jog norint, kad Direktyva 2000/60 būtų visiškai veiksminga, būtina nacionaliniu lygiu priimti pagrindų įstatymą.

62. Tokios pareigos neišvesime nei iš apskritai Direktyvos 2000/60, nei iš konkrečių jos 1 ir 24 straipsnių formuluočių. Komisija posėdyje pati pripažino, kad direktyvos 1 straipsnis nereikalauja perkėlimo. Kaip pažymi Liuksemburgas, 24 straipsnis reikalauja tik to, kad valstybės narės priimtų priemones, kurios įgyvendina šią direktyvą, ir visiškai nesvarbu, ar šios priemonės yra teisinės, priežiūros ar administracinės. Ši nuostata negali būti aiškinama kaip nustatanti griežtą reikalavimą priimti pagrindų įstatymą.

63. Dar pridurčiau, kad, atsižvelgiant į įvairų Direktyvos 2000/60 nuostatų pobūdį, man visiškai neaišku, kaip ar kodėl pagrindų įstatymas nacionalinėje teisėje galėtų būti tinkama priemonė perkelti tas Direktyvos 2000/60 nuostatas, kurios įpareigoja pačias Bendrijos institucijas arba reglamentuoja valstybių narių ir Komisijos santykius.

64. Galiausiai, pažymėčiau ir tai, kad Komisija pripažino (įvairiose proceso Teisingumo Teisme stadijose), kad: a) Liuksemburgo 2004 m. rugpjūčio 24 d. laiškas tinkamai įgyvendina daugumą iš 3 straipsnio dalių; b) Liuksemburgas įvykdė 7 straipsnio 1 dalį [16]; c) 1993 m. Įstatymo 18 ir 19 straipsniai tinkamai įgyvendina 7 straipsnio 3 dalį ir d) 1 straipsnio nereikia perkelti į nacionalinę teisę (atsižvelgusi į tai, Komisija atsisakė atitinkamų savo pradinio ieškinio dalių).

15 — Žr., pavyzdžiui, 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-194/01, Rink. p. I-4579, 34 punktą ir jame nurodytą Teisingumo Teismo praktiką bei 74 punktą.

16 — Žr. 37 punktą.

Protaujant logiškai, būtų sudėtinga tą suderinti su reikalavimu, kad „tinka tik pagrindų įstatymas“.

65. Todėl aš manau, kad Komisija nepagrindė savo reikalavimo, jog įgyvendinant Direktyvą 2000/60 valstybėje narėje būtina priimti pagrindų įstatymą.

kad įvertintų, ar iš tiesų šis įsipareigojimas buvo neįvykdytas“ [17]. Atsižvelgiant į tai, norėdamas nustatyti, ar direktyva iš tiesų buvo neįgyvendinta, Teisingumo Teismas palygino šios direktyvos nuostatas su nacionalinėmis priemonėmis, kuriomis remdamasi atsakovė valstybė narė teigė, jog direktyvą įgyvendino [18].

— 1993 m. Įstatymo atitiktis Direktyvai 2000/60

67. Panašiai nagrinėjamoje byloje, tik palyginę 1993 m. Įstatymą su direktyvos reikalavimais, pamatysime, ar Liuksemburgas įvykdė savo įsipareigojimą įgyvendinti Direktyvą 2000/60.

66. Tačiau Teisingumo Teismas vis tiek turi išnagrinėti Komisijos alternatyvius teiginius dėl to, ar 1993 m. Įstatymas tinkamai įgyvendina konkrečias Direktyvos 2000/60 nuostatas. Primenu, kad visai neseniai labai panašioje byloje atsakovė valstybė narė tik atsiliepime į ieškinį Teisingumo Teismui nurodė, jog atitinkama toje byloje nagrinėta direktyva jau buvo įgyvendinta galiojančia vidaus teise. Teisingumo Teismas atmetė Komisijos siūlymą, kad taip pavėluotai nurodžiusi tariamai direktyvą įgyvendinančias nuostatas valstybė narė neturėtų išvengti atsakomybės už įsipareigojimo įgyvendinti direktyvą tariamą neįvykdymą. Priešingai Komisijos siūlymui, Teismas padarė išvadą, kad „jeigu (atsakovės valstybės narės) nurodytos nacionalinės nuostatos galiojo pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, Teisingumo Teismas turi į jas atsižvelgti tam,

68. Tą pasakius, mano nuomone, reikia nurodyti ir tai, kad Teisingumo Teismas turėtų apsiriboti tik tomis direktyvos nuostatomis, kurias Komisija identifikavo dublike (t. y. 1 ir 2 straipsniais, 3 straipsnio 4 dalimi, 7 straipsnio 1 dalimi [19], 7 straipsnio 2 dalimi ir 14 straipsniu), ir nevertinti tų direktyvos nuostatų, kuriomis Komisija rėmėsi tik posėdyje.

17 — Sprendimo *Komisija prieš Italiją* (minėto 8 išnašoje) 48 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika. Žr. taip pat šios išvados 45 punktą.

18 — Ten pat, 49 punktas.

19 — Vėliau posėdyje reikalavimo, susijusio su 7 straipsnio 1 dalimi, buvo atsisakyta. Žr. 37 punktą.

69. Taip yra todėl, kad tik dėl dublike nurodytų nuostatų Komisija pateikė pakankamai informacijos, kaip reikalaujama Teisingumo Teismo praktikoje [20], kuri leistų Teismui nuspręsti, ar tariamas Direktyvos 2000/60 neįgyvendinimas yra įrodytas. Be to, Liuksemburgui nebuvo tinkamai pranešta ir nebuvo sudarytos tinkamos galimybės atsikirsti į Komisijos reikalavimus, susijusius su kitomis direktyvos nuostatomis, kuriomis buvo pasiremta tik posėdyje. Jeigu Teisingumo Teismas nagrinėtų šiuos reikalavimus, tai, mano nuomone, prilygtų Liuksemburgo, kaip atsakovo, teisių pažeidimui ir EB 226 straipsnyje numatytą procedūrą pagrindžiančios logikos nesilaikymui [21].

70. Komisija turėjo galimybę dublike visiškai įvertinti, ar 1993 m. Įstatymas įgyvendino direktyvą. Tačiau šia galimybe ji pasinaudojo tik iš dalies.

71. Atsižvelgdama į tai, toliau aš pereinu prie 1993 m. Įstatymo atitikties Direktyvos 2000/60 1 ir 2 straipsniams, 3 straipsnio 4 daliai, 7 straipsnio 2 daliai ir 14 straipsniui vertinimo.

— 1 straipsnis

72. Komisija teigia, kad bendri Direktyvos 2000/60 1 straipsnio tikslai yra platesni nei tie, kurių siekiama 1993 m. Įstatymu ir kurie apsiriboja kova su vandens tarša ir siekiu, kad atsinaujintų vandens ištekliai. Tačiau posėdyje atsakydama į Teisingumo Teismo klausimą Komisija pripažino, jog Direktyvos 2000/60 1 straipsnis neturi būti perkeltas į nacionalinę teisę. Todėl aš manau, kad Komisija atsisakė savo reikalavimo dėl 1 straipsnio. Tačiau jeigu Teisingumo Teismui atrodytų, kad šį klausimą reikia nagrinėti toliau, galėčiau trumpai pastebėti, jog 1993 m. Įstatymo 2 straipsnis, kuriame aprašyti šio įstatymo tikslai, kaip ir Direktyvos 2000/60 1 straipsnis, yra suformuluotas bendrai ir pakankamai neapibrėžtai [22]. Taigi iš esmės jis gali apimti visus Direktyvos 2000/60 1 straipsnyje numatytus tikslus [23]. Atsižvelgiant į tai, Komisijos reikalavimas dėl 1 straipsnio bet kuriuo atveju būtų nepagrįstas.

20 — Žr. 15 išnašą.

21 — Mano nuomone, šiuo atveju to, ko siekė Komisija, posėdyje remdamasi šiais papildomais direktyvos straipsniais, negalima apibūdinti kaip reikalavimų „patikslinimo", atsižvelgiant į valstybės narės atsiliepime į ieškinį pateiktą informaciją. Tai taip pat nėra naujo teisinio pagrindo pateikimas vykstant procesui, kai jis pagrindžiamas teisinėmis ar faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui, kaip leidžiama pagal Procedūros reglamento 42 straipsnio 2 dalį.

22 — Žr. 21 punktą.

23 — Šiuo atžvilgiu nuoroda 1993 m. Įstatymo 2 straipsnyje į reikalavimus dėl „visos kitos su bendruoju interesu susijusios žmonių veiklos" man atrodo yra visaapimanti.

— 2 straipsnis

73. Komisija pažymi, kad 1993 m. Įstatyme įtvirtintos tik kelios iš Direktyvos 2000/60 2 straipsnio sąvokų. Konkrečiai Komisija nurodo sąvokas „upės baseinas“, „geras ekologinis potencialas“ ir „gera cheminė būklė“, kurių nėra 1993 m. Įstatyme.

74. Liuksemburgas netvirtina, kad 1993 m. Įstatyme šios sąvokos yra. Posėdyje jis gynėsi teigdamas, kad 2 straipsnyje įtvirtintos sąvokos yra svarbios tik apibrėžiant tikslų, kuriuos valstybėms narėms nustato direktyva, turinį ir pačios savaime neturi būti įgyvendintos.

75. Aš nepritariu šiam teiginiui. 2 straipsnis negali būti aiškinamas atskirai. Kai kurios iš 2 straipsnio sąvokų įtvirtina tikslius vandens kokybės standartus [24], kuriuos valstybės narės privalo įgyvendinti per (ypač 4 straipsnyje) nustatytus terminus (bendra taisyklė – 15 metų nuo direktyvos įsigaliojimo dienos) [25]. Taigi 2 straipsnis kartu su 4 straipsniu nustato valstybėms narėms konkrečius įpareigojimus (nors nagrinėjamoje byloje šis klausimas nėra aktualus), šie įpareigojimai tikriausiai suteikia teises ir privatiems asmenims, kurie turi būti įgyvendinti per tam tikrą laiką.

76. Teisingumo Teismas ne kartą yra nustatęs, kad „paprasta administracinė praktika, kuri administracijos nuožiūra gali būti keičiama ir kuri nėra tinkamai skelbiama, neturėtų būti laikoma iš Sutarties kylančių įsipareigojimų tinkamu įvykdymu“ [26] ir kad „direktyvos nuostatos turi būti įgyvendintos neginčytinos teisinės galios aktais ir laikantis tokio konkretumo, tikslumo ir aiškumo, kurio reikia, norint nepažeisti teisinio saugumo principo, pagal kurį jeigu direktyva siekta suteikti teises privatiems asmenims, tai šie asmenys privalo turėti galimybę sužinoti visas savo teises“ [27].

77. Priešingai Liuksemburgo palaikomai pozicijai, 4 straipsnyje įtvirtinti terminai standartams įgyvendinti skiriasi nuo bendro 24 straipsnyje įtvirtinto termino Direktyvą 2000/60 įgyvendinančioms priemonėms priimti. 1993 m. Įstatymas neatitinka Direktyvos 2000/60 reikalavimų, nes jame nėra nei 2 straipsnyje įtvirtintų standartų sąvokų, nei 4 straipsnyje nustatytų terminų, iki kurių šie

24 — Žr. 10 punktą.

25 — Žr. 4 straipsnio 1 dalies a punkto ii ir iii papunkčius, b punkto ii papunktį ir c punktą.

26 — 1997 m. kovo 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-197/96, Rink. p. I-1489, 14 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika.

27 — 1999 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-354/98, Rink. p. I-4927, 11 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika.

standartai turi būti įgyvendinti (šitaip įpareigojimai, kylantys pagal 2 straipsnį kartu su 4 straipsniu, nėra privalomi kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms).

— 3 straipsnio 4 dalis

78. Komisija mano, kad nė viena iš 1993 m. Įstatymo nuostatų tinkamai neperkelia Direktyvos 2000/60 3 straipsnio 4 dalies, kurioje reikalaujama, kad valstybės narės koordinuotų visas atitinkamas priemones visuose nurodytuose upių baseinų rajonuose.

79. Liuksemburgas pripažįsta, kad pagal 3 straipsnio 4 dalį kyla pareiga koordinuoti. Tačiau jis teigia, kad Liuksemburge nėra nacionalinių upių baseinų rajonų. Vieninteliai du upių baseinų rajonai Liuksemburgo teritorijoje Direktyvos 2000/60 tikslais yra tarpvalstybiniai upių baseinai, t. y. Reino ir Moselės upių baseinas bei Mezo upės baseinas. Prie Tarptautinės Reino apsaugos komisijos (toliau – TRAK) buvo specialiai įkurtas *ad hoc* koordinavimo komitetas, kuriame dalyvauja visos atitinkamos valstybės narės ir kuriam buvo paskirta konkreti užduotis – įgyvendinti pagal Direktyvą 2000/60 kylančią pareigą koordinuoti. Kalbant apie Mezo upę, buvo specialiai įsteigta Tarptautinė Mezo apsaugos komisija, *inter alia*, siekianti užtikrinti Direktyvoje 2000/60 reikalaujamą koordinavimą. Savo teiginiams pagrįsti Liuksemburgas prie tripliko pridėjo TRAK Ministrų konferencijos 2001 m. sausio 29 d. pranešimą ir 2002 m. gruodžio 3 d. Tarptautinį susitarimą dėl Mezo upės. Abu šie dokumentai nurodo, kad Direktyvoje 2000/60 reikalaujamas koordinavimo priemones priims šios tarpvalstybinės organizacijos [28].

80. Aš pritariu Liuksemburgui, kad 3 straipsnio 4 dalies įpareigojimai skiriasi, atsižvelgiant į tai, ar atitinkamas upės baseino rajonas šios direktyvos tikslais yra nacionalinis, ar tarpvalstybinis. Dėl tarpvalstybinių upių baseinų rajonų 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „tokį koordinavimą užtikrina atitinkamos valstybės narės kartu, ir tam jos gali panaudoti esamas struktūras pagal tarptautinius susitarimus“. 3 straipsnio 6 dalyje toliau nustatyta, kad šios direktyvos tikslais valstybės narės kompetentinga institucija gali paskirti jau esamą nacionalinę ar tarptautinę struktūrą.

81. Komisija neginčijo Liuksemburgo teiginio, kad vieninteliai du upių baseinų rajonai

28 — Žr. dėl TRAK Liuksemburgo tripliko 13 puslapį (1 priedą) ir Tarptautinio susitarimo dėl Mezo upės 1, 2 ir 5 straipsnius.

Liuksemburgo teritorijoje direktyvos tikslais yra ne nacionaliniai, o tarpvalstybiniai.

82. Remiantis dokumentais, kuriuos Liuksemburgas pateikė kartu su tripliku, atrodo, kad visos atitinkamos valstybės narės šioms dviem tarpvalstybinėms organizacijoms iš tiesų, kaip ir teigia Liuksemburgas, patikėjo užduotį užtikrinti priemonių, susijusių su Direktyvos 2000/60 įgyvendinimu, koordinavimą šiuose tarpvalstybiniuose upių baseinų rajonuose. Taigi Liuksemburgas, kaip šių tarptautinių organizacijų narys, įvykdė savo įsipareigojimus pagal Direktyvos 2000/60 3 straipsnio 4 dalį dėl jo teritorijoje esančių tarpvalstybinių upių baseinų rajonų.

83. Atsižvelgdama į tai, aš manau, kad Komisijos reikalavimas dėl 3 straipsnio 4 dalies yra nepagrįstas.

— 7 straipsnio 2 dalis

84. Komisija teigia, kad nė viena iš 1993 m. Įstatymo nuostatų netgi iš dalies neįgyvendina įpareigojimų, kylančių pagal 7 straipsnio 2 dalį, pagal kurią valstybės narės turi pasiekti konkrečių žmonėms vartoti skirto vandens telkinių kokybės standartus [29].

85. Liuksemburgas šiuo klausimu nepateikė jokio pasiteisinimo.

86. Kaip ir 2 straipsnio kartu su 4 straipsniu atveju, 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta aiški ir tiksli pareiga, kuri (tikėtina) gali suteikti teises privatiems asmenims. Pagal pirmiau minėtą Teisingumo Teismo praktiką [30] Liuksemburgas turėjo įgyvendinti šią nuostatą priemonėmis, turinčiomis privalomą teisinę galią nacionalinėje teisinėje sistemoje, per 24 straipsnyje nustatytą terminą. 1993 m. Įstatyme nėra 7 straipsnio 2 dalį atitinkančių nuostatų, be to, nebuvo priimtos jokios kitos įgyvendinančios priemonės, todėl Liuksemburgas neįvykdė savo įsipareigojimų įgyvendinti Direktyvos 2000/60 7 straipsnio 2 dalį.

— 14 straipsnis

87. Galiausiai, Komisija teigia, kad 1993 m. Įstatyme nėra Direktyvos 2000/60 14 straips-

29 — Žr. dėl Komisijos kaltinimų, susijusių su 7 straipsnio 1 ir 3 dalimis, taip pat 33 ir 37 punktus.

30 — Žr. 27 išnašą.

14 straipsnyje įtvirtintos pareigos organizuoti viešo informavimo ir konsultavimosi procedūras, skirtas paskatinti, „kad visos suinteresuotosios šalys aktyviai dalyvautų įgyvendinant <...> direktyvą, visų pirma sudarant, peržiūrint ir atnaujinant upės baseino valdymo planus“.

88. Liuksemburgas neteigia, kad 1993 m. Įstatymas yra nuostata, panaši į direktyvos 14 straipsnio nuostatas. Tačiau jis nurodo, kad, remiantis 14 straipsnio 1 dalimi, aiškinant ją kartu su Direktyvos 2000/60 13 straipsniu, terminas įvykdyti įpareigojimus viešai teikti informaciją pagal 14 straipsnį dar nėra pasibaigęs.

89. Liuksemburgas neklysta teigdamas, kad pagal 13 straipsnio 6 dalį upės baseino valdymo planai turi būti paskelbti ne vėliau kaip po devynerių metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos ir kad pagal 14 straipsnio 1 dalį visuomenei turi būti paskelbiama ir sudaroma galimybė pateikti pastabas, atsižvelgiant į pačias priemones, ne vėliau kaip likus nuo vienerių iki trejų metų iki laikotarpio, kuriam sudaromas planas, pradžios. Tačiau akivaizdu ir tai, kad 14 straipsnyje siekiama suteikti privatiems asmenims ir suinteresuotosioms šalims teisę aktyviai dalyvauti įgyvendinant direktyvą ir „visų pirma sudarant, peržiūrint ir atnaujinant upės baseino valdymo planus“.

90. Kai kalbame apie privačių asmenų teises, valstybės narės turi ne tik įvykdyti pirmiau minėtoje Teisingumo Teismo praktikoje nurodytus bendrus reikalavimus valstybėms narėms įgyvendinant direktyvas [31], bet taip pat užtikrinti, jog įgyvendinus direktyvą susidariusi teisinė situacija valstybėje narėje būtų „pakankamai tiksli ir aiški ir kad adresatai galėtų žinoti visas savo teises, o prireikus jomis remtis nacionaliniuose teismuose“ [32].

91. Todėl aš manau, kad nagrinėjamoje byloje nacionalinės įgyvendinančios priemonės turi būti tokios, kad 13 straipsnio 6 dalyje įtvirtintą terminą padarytų teisiškai privalomą kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms ir suteiktų galimybę privatiems asmenims sužinoti visas savo teises 14 straipsnio 1 dalyje numatytose procedūrose.

92. Tai, kad nebuvo priimta jokios įgyvendinančios priemonės, akivaizdžiai neatitinka šių sąlygų. Priešingai tam, ką sako Liuksemburgas, tai, kad upių baseinų valdymo planai ir su jais susijusios informavimo procedūros turi būti skelbiami ir aptariami su visuomene nuo neapibrėžtos ateities datos, nesumenkina valstybių narių pareigos priimti tikslias,

31 — Žr. 26 ir 27 išnašas.

32 — Žr., pavyzdžiui, sprendimo *Komisija prieš Italiją* (minėto 8 išnašoje) 51 punktą ir jame nurodytą Teisingumo Teismo praktiką.

aiškias ir teisiškai privalomas priemones, užtikrinančias atitiktį šiems įpareigojimams. Nesant specialios priešingos nuostatos, taikytinas bendras terminas pagal 24 straipsnį.

93. Todėl aš manau, kad, nepriėmęs Direktyvos 2000/60 14 straipsnį į nacionalinę teisę perkeliančių priemonių, Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvą 2000/60.

Bylinėjimosi išlaidos

94. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 3 dalį jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, Teisingumo Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims. Taip yra nagrinėjamoje byloje, kurioje Komisijos ieškinys tenkinamas tik iš dalies. Todėl aš manau, kad abi šalys turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

Išvada

95. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, aš manau, kad Teisingumo Teismas turėtų:

1) pripažinti, kad

— Komisijai nepateikęs Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/60/EB, nustatančią Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, įgyven-

dinančių įstatymų ir kitų teisės aktų, išskyrus įgyvendinančius jos 3 straipsnį, Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 24 straipsnį;

— per nustatytą terminą nepriėmęs Direktyvos 2000/60 2 straipsnį, 7 straipsnio 2 dalį ir 14 straipsnį įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų, Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal šios direktyvos 24 straipsnį;

2) atmesti kitą ieškinio dalį;

3) nurodyti kiekvienai iš šalių padengti savo bylinėjimosi išlaidas.